

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1902. november 27.

Csütörtök.

XXI. évfolyam. 94. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona Fő évre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasáb s petítorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyiltterek díja előre fizetendő.

Ausztriából.

Félhivatalosan s némileg emlékeztetőül világgá ment a hír, hogy Körber ismét főlakarja osztalni az osztrák reichsrátót, a mivel semmire sem tud menni. Hát ebben igaza is van az osztrák kormányelnököknek, mert nem lehet az összes nemzetiségi érdekellentéteket egy kalap alá vonni.

Legyen tiszta képe az osztrák parlamentnek s nem olyan zavaros, mint ma. Vagy ne álljon az igazi parlamentarizmus alapján, — a min nem is állhat meg odaát.

Ennek daczára az osztrák miniszterelnök (ópen, mert élénk tudatában van ennek) legutóbb bizonyos konciliáns nyilatkozatokat tett, az u. n. Ház előtt, a melyik különben korcsmai verekedések színhelye,

Elmondta, hogy mit akar elérni a csehek és németek közt évek óta oly viaszlyos nyelvkérdésben. Ausztria nem egységes állan, legjobb tehát egyezkedni németnek és csehnek. Nagyon óvatosan beszélt. A csehek jó néven vették, hogy a miniszterelnök nem foglalt állást a német hivatalos nyelv mellett, jóllehet nyomban e kijelentése után hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a német nyelv közvetítő nyelv legyen.

A csehek fenyegetése, hogy Körbert megbuktatják, elmúlt, mert, tudják, hogy az osztrák kormány nem nélkülözheti őket és hogy Körber hajlandó oly kormányt alakítani, melyben a cseheknek is jut rész, a mi azt jelenti, hogy szolgáltatásokat nemcsak szívesen fogadják, de illő jutalomban is részesítik. A pártok tanácskoznak Bécsben, hogy az új kormány útját egyengessék. A lengyelek örömmel üdvözlőnének egy koalíciós miniszteriumot, de azt kívánják, hogy Körber maradjon az élén. A cseheknek is kedvükre való volna egy koalíciós kormány. A németek bizalmatlanul ingadták a koalíciós kormány eszméjét, a mely a lengyelek részéről indult ki.

Körber, úgy látszik, megmarad a kormány élén. A korona bizalmát élvezzi s a reichsrath pártjaival csak illedelemből törődik, kivált, hogy a Magyarországgal való kiegyezés is leszorult a sürgős dolgok közül. A legfőbb feladat a katonai javaslatok elintézése s erre nézve akarja megnyerni az osztrák pártokat, melyek az alkura és ígéretekre mindig hajlandók.

Visszabátásában ez a kérdés minket is érdekel nagyon.

Meggyőződésünk, hogy az érdekszövetkezetet a mi kormányunk csak addig a fokig fogja fenntartani, a meddig nekünk kárunkra nines.

A cigányügy rendezése. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter a cigányügy rendezése tárgyában 1902. november 21-ére a belügyminisztériumba értekezletet hívott össze, amely elé a következő kérdéspontokat terjesztette:

1. Milyen törvényes eszközökkel lehetne a vándorcigányok kóborlását megakadályozni?
2. Telepítés esetén mi módon lenne ez végrehajtható?
3. Mily eszközökkel lennének a már telepített cigányok telepítési helyükön tarthatók?
4. Mily módon lenne a telepített cigányok megélhetése biztosítandó?
5. A fiatal nemzedék miképp lenne a kóborlástól elszoktatható és hogyan nevelendő?
6. Mily módon lehetne elérni azt, hogy a telepített cigányok ha illetőségi helyüket elhagynák, felismertessenek, hogy feltalálás esetén illetőségi helyükre visszakísérhetők legyenek?
7. Kinek, illetve mely hatóságnak a közvetlen ellenőrzésére lennének a telepített cigányok bizadók és ezen ellenőrzés miképpen volna végrehajtható?

Székely gazdák szervezkedése.

Darányi földmívelésügyi miniszter látogatása reményt keltett, bizalmat, lelkesedést öntött a székely gazdaközönségbe. Ennek a jele az alábbi felhívás, melyet a már megerősített alapszabályokkal bíró „Kézdivásárhely és Vidéki Gazdasági Egyesület” igazgatósága bocsátott ki újra szervezkedése érdekében s a melyet a magunk részéről is melegen ajánlunk gazdaközönségünk figyelmébe. A közmondás is azt tartja: „Segíts magadon s az Isten is megsegít!” Tömörüljenek tehát székely gazdáink minél számosabban az új „Gazdasági Egyesület” kibontott zászlója alá!

A felhívás a következő:

Kézdivásárhelyen 1901. június 30-án megalakult „Kézdivásárhely és Vidékének Gazdasági Egyesülete.” E széles körben figyelmet keltő Egyesület, egy rég óhajtott köz-szükséget pótol. A székely birtokosságának, gazdaközönségének alkalmá nyilik ezáltal, hogy szervezeten, együttes erővel érje el mindazon előnyöket, jusszon birtokába mindazon kedvezményeknek, melyeket egyes birtokos nem szerezhet meg. Egyesülésben van az erő! Idáig a szervezéssel volt elfoglalva az ügyeket vezető bizottság, most, hogy az alapszabályok megerősítést nyertek, megkezdí a célul tűzött feladatok teljesítését. Ennek eléréséért: a működési területén a gazdasági állapotokat figyelemmel kíséri.

Fontosabb kérdésekben a kormányhoz és felsőbb hatóságokhoz feliratot intéz.

A gazdaság terén érdemeket szerzett, törekvő egyéneket kitünteti, szellemileg és anyagiilag támogatja.

Időről-időre a termelőket érdeklő kérdésekről értekezések, felolvasásokat tart.

Termény-, állatkiállításokat és vásárokat rendez. Tagjainak szükségletei beszerzésére, terményei értékesítésére utbaigazítást és segédkezet nyújt, e

czélből fogyasztó, — terményértékesítő hitelszövetkezetek létesítéséről gondoskodik.

A mezőgazdaság egyik, vagy másik ágának fejlesztésével szoros viszonyban álló házi iprának tökéletesítésére, terjesztésére szövetkezeteket alkot.

A székely kivándorlás megakadályozására és a munkáskérdés rendezésére közreműködik.

Községenként gazdaköröket létesít.

Az egyesület tagja lehet minden fedhetlen életű önálló egyén, továbbá község, egyelet, társaság, ki belépési szándékát személyesen, vagy a bejelentő iven bejelenti.

Az egyelet tagjai lehetnek: a) alapítók, b) rendesek, c) pártolók és d) tiszteletbeli tagok.

Alapító tagok azok, akik egyszorsmindenkorra 100 koronát fizetnek az egyelet pénztárába.

Rendes tag az, ki 5 éven át, évi 5 korona tagsági díjat fizet, mely összeg évenként május 1-ig befizetendő. A gyűlésezési és a szavazati jogon ki vül a rendes tag a tagdíj fejében, esetleg egy szakközlőnyt, vagy folyóiratot is kap.

A pártoló tag évi 2 koronát fizet.

Nagyjában változva volt a Gazdasági Egyesület czélja és szervezete, mely csak úgy lehet üdvös hatású, ha minél többen sietnek úgy az egyesek, mint a községek támogatására.

Az ujonnan jelentkező tagokból fog az igazgatóválasztmány az alapszabályok értelmében kiegészíteni.

A mellékelt aláírási-ívet kérjük aláírni s ismerőseivel is aláíratni és december 4-kéig visszaküldeni, hogy a december hóban tartandó gyűlésre meghívót küldhessünk.

Ezek után a Kézdivásárhely és Vidékének Gazdasági Egyesülete nevében hazafias üdvözléttel maradunk.

Kézdivásárhelyt, az 1902. nov. 16-án tartott igazgatóválasztmányi gyűlésből.

Dr. Sinkovits Ottó

elnök.

Rápolthy Gábor,

Nagy Károly,

Mika Ottokár,

alelnökök.

Dr. Bánffy Zsigmond,

ügyész.

Zajzon Sándor,

ideigl. titkár.

Bernád György,

jegyző.

Szöcs Károly,

pénztárnok.

CSARNOK.

Reggeli Levelek.

I.

Amióta nem irtam kedves Öcsém Uramnak, sok mindenféle dolog történt a hazában, mely az én öreg szívemet is pezsgésbe hozta: lelkesedtem a lelkesekkel s majd csüggedtem a csüggedőkkel.

A mi kis falunk határa kicsiny volt befogadni kiterjedő lángját annak a szeretetnek, mely székelyvéreim megmentése fölött folyt tanácskozások olvasása alkalmával egész valómat körülfogta. Nemes szándék, törhetetlen fajszeretlet emelkedett föl a tanácskozások readén. Szép volt, sőt több ennél, magasztos volt! Tehát még lesz egy honfoglalás; mert ime megindulnak hazánk jelesoi, akik népünk szíve-zerését hallgatják, meghallják és megértik s visszafoglalják mindazokat a helyeket, ahova kitesztett könyökök idegenek jutottak s onnan írják

a magyarok néprajzát ekképen: a magyar született ur, miért dolgozna (nék lenne az Akadémia helyesírása szerint), mikor ugyanis megél, dolgozunk mi helyette és — miatta (itt jönnek a sebe!) igen sokat szenvedünk! (Mai napság minden ingyen élő azt vallja, hogy a hazáért szenved a tunya magyar helyett dolgozik.)

Reá következő Máttyás királyunknak ércbe öntött leleplezése.

Ez is szép volt. Belé illik a tanácskozáscs sorrendjébe. A régi nótát fújtuk (fujni fogjuk mindhaláláig.) „Meghalt Máttyás király, oda az igazság!” De ez meghaladott álláspont. Az a nép, amelyik természetileg a szólás módját, nem létezik többé. Akkor indították széknek, amikor nem volt igazság, meghalt, Most van.

Most él.

Aztán jött sok egyéb, aminn egy jó s mellé még munkás hazafi csak örömet fejezheti ki. Jöttek a tisztviselők fizetésrendezésének előpostái, hírnökei és okoskodói. Egyik úgy, másik amugy intézte volna. És nem akadt a rangsorban egyetlenegy tisztviselő is, aki bátran kijelentette volna eköpen: Én, noha 8 órára van töve a hivatali óramegkezdése, kilencz órákor megyek föl, egy órát alárendeltjeim fölötti zsörtölődéssel eltöltök, aztán utcazi öltözetemet irodai köntösömmel fölcserélem, kézelőimet a szekrénybe bezárom, a szolgát 14 szem porért összeszidom, újra takarítást rendelek el, sepretek és szellőztetek, mert nagyuri természetem ezt a levegőt ki nem állja — majd referátumok magamnak „munka-társaim” (fityfenel — alárendeltjeim) által; a kiszabott és elvégzett munkát számba veszem, aláírom, egy kis villásreggelit elfogyasztok és miután egy pár ügyes-bajos atyafi előtt hivatalos tekintélyem fentartásáért, emeléséért magamat kipöfögtem . . . mondom: nem akadt a magyar tisztviselők között egyetlenegy főtisztviselő sem, aki azt mondta volna: Miniszter Ur! Ne adj tenekem több fizetést; a mit nekem szántál, oszd szét azok között, akik helyettem is dolgoznak addig, amíg én reprezentálok. Pedig milyen jóleszibe juthatott volna, ha a Máttyás szobránál elmondja magában azt a kis verset: Máttyás király Gömörben! . . .) A mesék kora lejárt — mondja nyíltan is, magában is). A mese csak azoknak való, akik hisznek abban s nem azoknak, akik a történelmet is mesének tartják, csupán azért, mert nem tudják, mert sokszor nem szeretik, hogy az úgy van, ahogy van s ők e maguk kényelmes modorával semmiképen sem tudnak történelmet cselekedni, de meghamisítani sem.

Olvastam arról a virág hullásról is, melyet nemtelen emberi szenvedély okozott, kiszámíthatatlan kárára a soha eléggé nem méltányolt közérkölesiségnek. Olvastam az újabb kori ember-erősről! Ocsmány dolog volt az. A lapok is elhallgattak vele, csak mintegy viszhang hallatszott olykor-olykor s az egész ügyállás beleszorított egy bizonyos asszony kosarába.

Még nagyobb fortelmességnek tartottam a körmendi históriát. Ennek tettesét elfogták és elítélték. A többitől hallgatás mindenfelé.

Egy főúrról beszéltek azt a régen tett nyilatkozatot, hogy ha a bot-büntetést visszahoznák, ő lenne a legelső, aki a huszonötöt a legteljesebb nyilvánosság előtt a piacon kiszavené. Ő a régi 48 előtti állapotoknak volt a híve. Én a régi jó erkölcsöseknek vagyok szószólója. Igen kevésnek tartom azt a két és fél esztendő, amit arra a körmendi erkölcs-rablóra rászabott a törvény s minden aggodalom nélkül vissza hoznám a régi szigorú erkölcsi törvényeket, a nyilvános pellengérré állítást és minden templom udvarára ismét felállítanám a özégfákat. Ha egy katonát egy piszkos puska szabad kikötni, egy komisz frátert nem szabad az ő piszkos lelkéért az embereknek nyilván megmutatni, hogy köpjének rá, hogy messziről kikerüljék, mint a dögvészt? Vagy ezt is pakoljuk bele annak a bizonyos asszonynak a kosarába!

TATÁR.

IRODALOM.

Védekezés a veszethez ellen. Az emberre legveszedelmesebb betegségek egyike a veszethez, a mely ha egyszer az emberen kitört, — gyógyíthatatlan. Ezen betegség a statisztika adatai szerint az elmarások folytán még mindig több áldozatot követel hazánkban, mint Európa többi államaiban; örömmel üdvözlhetjük tehát K. Nagy Sándor, pestvidéki törvényszéki bírónak „Az ember és a kutya. Védekezés a veszethez ellen” című művecskéjét, amely az országos állatvédő egyesület megbízásából jelent meg. Ebben a könyvben minden meg van mondva, amit az ember a veszethez ellen való fertőzés védelme ellen tehet és részletesen ismertetve vannak benne mindazon óvó és elfojtó intézkedések, amelyek a veszethez megelőzése céljából, illetőleg a veszethez fellépte alkalmával foganatosítandók. Kíváncsok volna, hogy a 4 1/2 ivre terjedő mű — melynek ára csak 30 fillér — az ország legkisebb községébe is eljutna, hogy így a

legszélesebb körben elterjedjenek a benne foglalt üdvös tanok. Erre való tekintettel az országos állatvédő egyesület (Budapest, VII., Nefelejtszenteza 14. szán.) 50 példányt 10 korona kedvezményes áron ad azoknak, akik a könyv terjesztésére vállalkoznak.

Olvasóinkhoz.

A „Székelyföld” már 21 év óta szolgálja a székelység erkölcsi és anyagi érdekeit, szerény eszközökkel ugyan, de igaz lelkesedéssel. S ha nagy sikerekre, nem hivatkozhatunk is azt az egyet dicsekvés nélkül elmondhatjuk, hogy egyetlen alkalmat sem mulasztottunk el, midőn a székelység vármegye vagy e város érdekeinek támogatásáról volt szó, hogy kérő, támogató szavunkat ne hangoztattuk volna. Ugyan ezen irányu lesz jövőben is lapunk működése, lelkesen hirdetvén egyszersmind, mint a szabadelvű politikai irány tántoríthatatlan hívei azon eszméket is, melyek meggyőződésünk szerint hivatva vannak a magyar nemzeti állam megeremtésére.

Ehhez a hazafias munkához azonban szükségünk van a közönség szíves pártfogására is, melyet eddig is hálásan élveztünk s a melyre újlag tisztelettel appealálunk.

Kérjük olvasóinkat, terjesztésük lapunkat ismerőseik, barátjaik, az olvasókörök, ifjúsági egyesületek, a gazdakörök stb. között. Fizessenek elő lapunkra minél számottevőbb, hogy így mi is fokozottabb erővel és hasonló lelkesedéssel szolgálhassuk jövőben is a székelység érdekeit s más közügyeket.

Lapunk előfizetési díja jövőre is marad a régiben. Egész évre 10 korona, félre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Községek és tanítók kedvezményben részesülnek.

Kézdivásárhely, 1902. november 16.

A „SZÉKELYFÖLD”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

NAPI HIREK.

— Kinevezés. A király Phleps Ferencz, marosvásárhelyi kir. ítéltáblai bírót kinevezte főügyészé a pécsi főügyészhöz.

— A honvédség köréből. A honvédelmi min. miniszter 1902. évi december 1-ével a honvédség kötelékéből saját kérelmükre, tiszti rendfokozatuk megtartása nélkül elbocsátotta a brassói 24-ik m.

TÁRGZA.

Kolozsvártól—Szászvárosig.

II.

Augusztus 27-én reggel 7 órákor hagytuk el Gyulafehérvárt. Maros-Portus mellett átkelvén a Maroson, letértünk az Alvinéz felé vezető országútról s utunkat a balra eső hegyek felé irányítottuk. Itt találkozott zászlóaljunk a 82-ik gyalogezreddel. A mint a megszűnő hajókás székely ezred szemünkbe tűnt, nekem és néhány székely bajtársamnak öröm töltötte el a szívét, azért, hogy a sok idegen után láthatánk már földieket is s a sok oláh beszéd helyett hallhatók az ő zamatos székely beszédüket. A mint pihenőt kaptunk, rögtön hozzájuk mentünk s kiki tudakozódott az ő ismerőse, földije sorsáról, állapotáról. Azonban nem sokáig tartott a beszélgetés, mert elhangzott a jelszó, hogy „előre” és menni kellett. Most a 82-sökkel folytattuk tovább utunkat. Azonban ez már nem rendes menetelés volt, hanem „biztosított előrenyomulás”, mert elleneink, ezredünk három zászlóalj, ott rejtőzködött valahol az előttünk fekvő hegyek mögött. A mint a hír szolgálatot teljesítő járőrök biztos híreket hoztak az ellenség állásfoglalásáról, magatartásáról, a mi csapatunk is kifejlődött harcvezetési és úgy nyomult fölfele a hegyekre. A nap égetően tüztöt le az égről; a hegyek mind meredekebbek lettek, a mi nagyon nehezítette előrehaladásunkat. A

mint fölmászánkunk a hegyek ormára, eldördültek az ellenfél ágyai. Mi is hamarosan takarásba húzódtunk s felvettük a harcot. Félórás küzdelem után az ütközet véget ért s a csapatok gyülekezni kezdtek. Midőn együtt volt az „ellenség” és a „nem ellenség”, bevonultunk új állomáshelyünkre Szász-Sebesre.

Mint a vándort, midőn a nyár tikkasztó heve ellen enyhülést keres a lombos fák árnyékában, oly érzés fogott el bennünket is, midőn ötnapi fárasztó menetelés után végre eljutottunk ide, a hol négy napot valónk töltendők. Talán senki oly epedve nem várta a pihenést, mint én, ki két nap óta fájós lábbal másztam a meredek hegyeket. Itt már kedvezőbbek voltak a szállás viszonyok. Külön lakást kaptunk egyik kollégámmal, a ki orvos is volt, egy egyszerű oláh paraszt házában. Nem háborgatott senki, ápolhattam fájós lábamat. S még hozzá a paraszt kertjének a végében folyt a Szász-Sebes vize, a mi rám nézve nagyon kedvező volt mert épen hideg viz kurát rendelt az orvos a lábamat. Itt gyógyítottam lábamat négy napon keresztül, míg a többi társaim izsadtak. Innen hallgattam az ágyuk bömbölését, a puskák ropogását.

Szász-Sebes egy idegen város benyomását teszi a szemléltre. Ott senki sem nevezi e várost Szász-Sebesnek, hanem igen „Mühlbach”-nak. A belvárosi utcák német, a külvárosi utcák román elnevezésűek, mintha az ember rem is Magyarországon, hanem valahol idegenben volna.

Egyébként elég rendezett város s hozzá még erkölcsös is, a mi ritkaság.

Szeptember elsején vettünk bucsut Szász-Se-

bestől. A rendes napi gyakorlatot elvégezvén, egy félre eső, szegény kis faluba tértünkbe pihenőre. E falu neve: Tartaria. Ha valahol Tatár országban léteznék ilyen falu azon talán nem esodálkoznék az ember, de ha Magyarországon, a mi kies hazánkban van ilyen, az már bámulatos. Az egész faluban csak egy kut van s az sem valami bő vízi. Természetes, hogy így, mivel még az sem volt, hogy mivel szomjúságunkat csillapítottuk, nem sokáig időzhettünk itt. Még az éj folyamán utra keltünk Fel-Kenyérfelé.

Hajnál hasadt, midőn a történelmi nevezetességű Kenyérmezőre értünk Gyönyörű volt, midőn a nap arany sugarait szórta e nevezetes térségen, melynek közepén a törökverő Kinizsinek egyszerű szobra emelkedik. Dicsőséggel teljes múltunk egyik magasatos korszakából egy darab történet rajzolt fel emlékünkn. S mintha az ösök lelke szállt volna meg bennünket, úgy küzdöttünk egymás ellen, pedig a mi harcunk csak lövöldözés puskaforogás volt.

Hét óra tájt értünk be Fel-Kenyérrre. E község, habár lakói mind oláhok, igen esinos és rendezett. A Kudzsir pataka mellett, a híres kudzsir vasgyár közelében, fekszik. Szeptember másodikán itt töltöttük. Harmadikán reggel indultunk tovább a mezőkön, szántóföldeken keresztül. Az éjjeli zápor eső miatt előrehaladásunk nagyon megnehezült. A patakok megnöttek és így azokban térdig kellett át-gázolnunk.

Vége nagy fáradtság és kimerültség után eljutottunk déli 12 órákor Szászvárosra. Azok a bajtársaink, kiknek a hadi szállásuk itt volt, örömmel lélegzettek fel, a mi ezredünk azonban még nem

kir. honvéd gyalogezredből Császár Béla és Lántzy József tart. hadnagyokat és Dr. Szini János tart. főorvost, a nagyszabenyi 23-ik gyalogezredből Bartha Gerő hadnagyot.

— **Esküvő.** Dr. Balogh Vendel kézdívisárhelyi ügyvéd, közügyeink lelkes munkása, november 25-én vezette oltárhoz Kézdívisárhelyen, Novák Teréz kisasszonyt, Novák Sándor és Dávid Terézia mívelt lelkű, szép leányát. Az esküvő szűk családi körben folyt le. Istennek gazdag áldása legyen az önzetlen, nemes vonalmon alapult szép frigyen!

— **Katalin-Estély.** A „Kereskedő ifjak Társulata” jövő szombaton, november 29-én tartja meg Kézdívisárhelyen, már jelzett Katalin-Estélyét. Az estély — a már szétküldött esimes meghívók szerint — a következő rövid, de értékes műsorral veszi kezdetét: 1. Felolvas Gáspár István, főgymn. tanár ur. 2. Zongorán játszik: Köllönte Katinka k. a. 3. Dialog. Előadók Kupán Irén k. a. és Blay Béla ur. 4. Hegedűn játszik Schneider Traugott, főgymn. tanár ur. 5. Enkel az ifjusági dalkör. Műsor után táncmulatság lesz. Ismételtén ajánljuk a kedélyesnek ígérkező estélyt a közönség figyelmébe.

— **Székely Társaság.** A kézdívisárhelyi „Székely Társaság”-nak 1902. november hó 29-én, szombaton d. u. 5 órakor, a korona vendéglő emeletén összejövetele lesz. Targysorozat: 1. Jelentés az aradi és debreczeni kiállításokon való részvételről. 2. Folyó ügyek elintézőse. 3. Esetleges indítványok.

— **Halalozás.** Néhai I. Diénes Lajos, kézdívisárhelyi kir. közjegyző testvére: Diénes Polixéna, férjezett Bedő Gáborné asszony, Lisznyón, folyó hó 20-án meghalt. A dorok jó székely ur! asszony kora halálát gyászoló családja a következő jelentésben tudatja: Alólírottak a maguk és számos közeli és távoli rokonok nevében a szív legmélyebb és igazi fájdalommal tudatják, hogy a hű feleség, az önfeláldozásig szerető és gondos édes anyja, jó testvére, rokon Bedő Gáborné sz. Diénes Polixéna életének 56-ik, boldog házasságának 23-ik évében hosszú és kínos szenvedés után meghalt. A szív, a mely csak szeretettől dobogott, a szenvedések tüzeiben kieggett. A lélek, a melyet nemes és kitartó hű gond jellemzett, égi honába visszazárlt! A nő és édesanyja, ki a családiasságnak, a lemondás és önmegtagadás jeles tulajdonaival nők és anyák példányképe vala — pihenőre tért! Az ő fájdalma megszűnt, s nagyobb lón a miénk! melynek hullámaival sülyedez hajók... „Uram tarts meg minket, mert elveszünk!”... Kedves halottunk porrészei folyó hó 22-én d. u. 2 órakor a háznál tartandó rövid ima után az ev. ref. egyház szertartása mellett fognak örök nyugalomra

érte el az ígért földézte, nekünk még tovább kellett mennünk. Szászvárosra kipihenve magunkat, délutáni egy órakor tovább folytattunk utunkat. Végre, úgy két óra után mi is elértünk rendeltetési helyre, Berénybe.

Itt szállásoltunk egészen szeptember tizedikéig. Innen jártunk, hol a vajdahunyadi, hol a piskii, hol meg az algyógyi gyönyörű hegyekre, míg végre szeptember tizedikén hazafelé tértünk. Szász-Szebesig jöttünk gyalog. Itt tartottuk meg szeptember 13-án a nagy záró gyakorlatot, melyben az Erdélyben létező összes katonaság részt vett. Midőn a kürtök harsány hangja megszólalt a lefúvásra, kimondhatatlan öröm vonult végig az egész hadtesten „Éljen” kiáltások és a sapkáknak a levegőben való repítése jelezte a nagy örömet. Logtöbb ezred még az nap haza felé indult, hol gyalog, hol vonaton. Mi éjjel egy órakor ültünk vonatra és reggel kilenczórakor robogtunk be a kolozsvári állomásra a Hymnusz hangjai mellett.

Ez volt röviden, halvány színekben a mi Kolozsvártól Szászvárosig való utazásunknak a leírása. Ez az ut szomorú tapasztalatokról győzött meg Erdélynek egyik gyönyörű vidékétidegen néplakja. Négy vármegyét beutaztunk, de kivéve a városokat, sehol magyar szót nem hallottunk. Pedig több helyen, mint a lakosoktól hallottuk, szívesen jártak gyermekeiket magyar iskolába, de nincsen. Ily vidékeken a kormány, meg a tanfelügyelők nagyon sokat tehetnének a magyar művelődés, a magyar állampolgárság érdekében.

Biró Lajos.

belyeztetni. Álmod legyen édes, pihenésed csendes Emléked él, míg csak szívünk dobog! Lisznyó, 1902. november hó 20. Bedő Gábor, mint férje. Bedő Imre és Bedő Andor, mint gyermekei. Özv. Kesse Pálné szül. Dienes Katalin, mint testvére és gyermekei Özv. Dienes Lajosné, szül. Kovács Teréz, mint sógorinje és gyermekei. Id. Bedő Károly, mint apósa és gyermekei, mint sógorai és sógorinói.

— **A növegyet fillérestélye.** Az Elekes Béláné és Lotze Istváné urhölgyek által nagy buzgalommal rendezett második fillérestély mult szombaton este folyt le válogatott, de csekély közönség jelenlétében, az ismeretes műsor szerint, melyből azonban egy élvezetesnek ígérkezett pont: a Diénes Kálmán ur zongorajátéka, a családját ért gyász eset miatt kimaradt. A jelenvolt közönség egyébiránt pompásan mulatott.

— **A szülői gondatlanság áldozatai.** Egyszerre két ilyen szomorú esetről adnak hírt tudósítónk. Gelsenében Vajda Béla és felesége, Martonfalván Ábrahám István és felesége a konyhában magunkra hagyták egy évesnél alig valamivel idősebb gyermekeiket. Vajda Béla fia a földre letett forró vízbe esett bele s oly súlyos égési sebeket kapott, hogy nagy kintlódások közt f. hó 20-án meghalt Ábrahám Istváné kis fia vízzel telt cseberbe esett s belefuladt. Az istállóból bejövő szülői holtan húzták ki. Mindkét esetben megindult a bűnügyi vizsgálat a gondatlan szülők ellen.

— **Nemes emberbarátok.** Örömdetesen gyarapszik azon nemes-szívű munkaadók száma, a kik saját költségükön biztosítják eselédjeiknek a munkáspénztár adásait. Ujabbán két ilyen emberbarátnak áldozatkészségéről kaptunk hírt. Báró Biedermann Rezső értesítette az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár igazgatóságát, hogy szentegáti uradalmanak mindazon gazdasági eselédjét, a kik az ő szolgálatában már egy esztendő óta elöltöltek, első csoportbeli tagköl beiratja a pénztárba, s tagsági díjakat saját pénztárából fizeti. Deutsch Zsigmond herceg Eszterházy uradalmanak főbérleje hasonlóképen arról értesítette az igazgatóságot, hogy bér gazdaságának mindazon eselédjét, a kik már 5 év óta szolgálatában állottak, szintén saját költségére beiratja a munkáspénztár tagjai közé.

— **A tuberkulotikus gyermekek.** Sok gondolkodásra való dolgot ad most a meiningeni kormány egy rendelete. Október elsejétől fogva ugyanis eltöltötte a tuberkulotikus gyermekeknek az iskolába járást. E mindenképen mélyre ható rendelet után felmerül a kérdés, hogy mi történések hát voltaképpen azokkal a szerencsétlen gyermekekkel, akik e szörnyű betegségnek áldozatai? Megismétlődnek rajtuk a spártai nevelés rendszere, amely a csenevész, beteges gyermekeket egy hegynek a csúcsára tette ki, hogy ott vesszenek? Avagy külön e célra megvizsgált és tüdőfőveszesnek diagnosztikált taneurókat alkalmaznak az e célra külön felállított iskolákban? Szóval a meiningeni kormány nem gondolt azokkal a nehézségekkel, amelyeket a betegségek terjedésének megóvására irányuló rendelet idézne elő, ha azt másutt is követnék. Mindenesetre azonban fontos társadalmi probléma, amely fölött ezután sokat fognak még vitatkozni.

— **A munkáspénztár halottai.** Érdekes példával illusztrálhatjuk az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár áldásos működését. Mikor a segélypénztárról szóló törvény életbelépett, Radó Dénes vasmegírt birtokosnak egyik eselédjét, Herbath Eleket már az első hónapban baleset ért, a szecskavágógép összeroncsolta jobb kezét. A szerencsétlen eseléd, a kinek felesége és kiskorú gyermeke is volt, munkaképtelenné vált. A segélypénztár a mellett, hogy az összes gyógyítási költségeket kifizette, havonként megküldte neki a rokkantsági segélyt. Herbath Elek 14 hónapra át húzta ezt a segélyt a pénztártól, míg folyó évi július hó 7-én folytonos színlődés után elhunyt. A pénztár igazgatósága beigazolta vette, hogy a haláleset a több mint egy év előtti baleset következménye volt és az özvegynek 400 kor. haláleseti segélyt utalt ki. A közelebbi napokban megkapták még a 400 koronás haláleseti segélyt: Rakosi András gyűrei lakos, a ki véletlen baleset folytán a vízbe fulladt, Manduch Imre nevezetű lakos, a ki megrakott kocsirol leesett és agyrázkódás következtében elhunyt, továbbá Kamarási Mihály balsai lakos, a kit Szabó János szövetség közben agyonlőtt. Mint ezekből látható, a segélypénztárnak báalkalma van tagjainak segélyezésére és látható az is, hogy a gazdasági munkások körében sokkal sürűbben fordul elő a baleset nincsen ezt gondolni az ember.

Közgazdaság.

Utmutatás

a gabonasziszik (Calandra granaria L.) irtására.

A gabonasziszik (egyed vidéken zeuszok, árpa-szusok, magtári szuszok is, tudományos néven Calandra granaria Linné) kis és karsu termetű, hosszú fejű bogár, melynek hosszúsága 3—4 mm szélessége pedig 0.7—1 mm. Testszíne sötét-barna. E bogár csak a magtárakban él. Lassu járásu és repülni nem tud, mert szárnyfedője alul a repülő szárnya egészen hiányzik. Zavarás esetén álhalottat színlel, de azután egy-két perc múlva ismét megmozdul.

A gabonasziszik az egyes gabonaszemekben fejlődik, még pedig leginkább a buza-, az árpa-, a rozsa-, és a kukorizában. — a zabban már ritkábban. Azonban csakis a magtárban elhelyezett magvakban, lábon álló gabonában nem. A nőstény petéit úgy rakja a szemekbe, hogy rajtuk hosszúra nyulott fejével (ormányával), elébb egy kis lyukat fur, azután megfordul és petéjét a furott lyukba tojja. A gabonasziszik lárvája fehér színű és csak rágó szerve barnás színű; teste formátlan és igen ráncos; lába eincs. Egész kifejlődöttségét a szem belsejében éri el és lisztes belsejével táplálkozik is, benne bábozódik és a gabonaszemet csak akkor hagyja el, hogyha már teljesen kifejlődött, azaz mikor már bogárrá vált.

Kártétele abból áll, hogy valamint a kifejlődött bogár, úgy lárvája is a gabona-szem belsejét annyira kirágja, hogy annak csak épen a korpája, héja marad meg. Minthogy pedig a sziszik teljes kifejlődéséhez körülbelül 45—50 nap szükséges, s egy nőstény 36—60 petét tojhatik és továbbá, minthogy a bogár fejlődése egyes melegebb fekvésű magtárban egész éven át majdnem fönnakadás nélkül folyik, vagy télen legfeljebb két-három hónapig szünetel, azért könnyen érthetővé válik, hogy a bogár rövid idő alatt miért szaporodik el néha olyan tömegesen és miért tesz olyan nagy kárt a gabonában. Figyelmet érdemel az is, hogy a sziszik tömegesen csak a zugokban telelalmazott szemes gabonában szokott szaporodni s innen húzódik át a magtárban lévő tiszta gabona-garmadárra, melyekben tovább szaporodik. Egyáltalán szereti a nyugalmat és a sötétséget!

A gabonasziszik ellen való sikeres védekezésnél figyelembe veendő mozzanatok a következők:

1. Hogy a gabonasziszik a gazda, vagy gabonakereskedő magtárában el ne szaporodhassék, szükséges, hogy a magtár mindig tiszta legyen. Ez oknál fogva fel kell használni minden alkalmat, hogy valahányszor a magtár kiürül, annak összes zugai (lépcsőaljja, a falburkolat belseje, vakablakák, a támasztó oszlop alja, a padló, a falburkolat s a mestergerendák repedései) kisöpröttessenek, minden maghuladék szemetestől onnan kitakarítsassék; általában vigyázni kell, hogy a magtár e helyein semmiféle maghuladék vagy piszok hosszabb ideig meg ne hagyassék.

2. Magtárban tehát szeméthulladék (rostaalját söpredék, ocsut) egy fél napig sem szabad hagyni, hanem a felgyülemelő hulladékot onnan rögtön el kell távolítani s vagy erősen égő tűzben el kell égetni, vagy trágyalébe kell fojtatni, hogy a sziszik belőle ki ne mászhassék. A hol az efféle magbaromfi etetésére szolgál, azt olyan helyen kell tartani, hogy az esetleg benne élő sziszik a magtárba vissza ne juthasson.

3. A hol az alapos takarításnak egyszerre való végrehajtása nem volna lehetséges, mert pl. a magtár (nagy gazdaságban vagy gabona-nagykereskedőknél) egészen sohasem üres, ott a takarítást úgy kell beosztani, hogy a magtár egyes helyei akkor takarítsanak ki a mikor az lehetséges, de úgy, hogy ilyen módon az egész magtár havonként legalább egyszer alapos takarítás alá jusson.

4. A takarítás (kisöprés) megkönnyítése végett szükséges, hogy a magtár padlójának, falburkolatának minden egyes hézaga olyan anyaggal tapasztassék be, mely fele- (vagy nagyobb) részben marha- (tehén vagy ökör) trágyából és fele- (vagy kisebb részben jól gyúrható (ragadós) agyagból készült. Hogy a tapasztás annál jobban oda rögadjon, szükséges, hogy a tapasztás munkája előtt a betapasztandó részek megnedvesítettessenek.

5. Hogy a tiszta (pl. új) gabona meg ne sziszikesedjék, ovettetlenül szükséges, hogy az gyakran (hetenkint legalább egyszer) kevertessék (lapátoltassék), mert a gyakran megbotlyagított gabonában a sziszik nem marad meg.

(Folytatása következik.)

Hirdetések.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek
továbbá járgány-cséplőgépek, időre-cséplők, tisztító-resták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, beronák.

2 1/2 egész 12 lóerős, szalmakaszalók, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek.

„Columbia-Drill”
legjobb sorvetőgépek, széskavágók, répvágók, kukorica-morsolók, darálók, őrlő-malmok, egyetemes aszál-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kint-
natra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cséplőgép gyára.

(43.18-18)

HIRDETMÉNY.

Ő cs. és apostoli kir. Fenségnök legfelső elhatározása folytán ezennel megindított

a XXIII. magyar királyi államsorsjáték

rendelése. Az en sorsjáték után r melé 5 tiszta jövedelem következő közhasznú és jótékony czlokra fog fordítani 11 (tizenegy) egy nlő részben: 1. a vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és árvái segélyezésére szánt alap, 2. a kézdivásárhelyi és vidéki Red T kórház, 3. a Magyar Gazdasszonyok országos egyesülete, 4. a Magyar Ors. á szeponti Kröbel-nőegylet, 5. a budapesti Mária Dorottya-egyesület, 6. a budapesti első gyermekmenhely-egye ület, 7. a horvát Mensa Academia, 8. a Stefánia pest gyermekmenhely-egyelet, 9. az országos díjlok-egyelet, 10. a budapesti poliklinikai egyesület, 11. a budapesti Mária congregatio.

Ezen sorsjáték összes, 7691-ben megállapított nyerevényei az alább következő játékterv szerint 365,000 koronára rugnak, és pedig:

1 főnyeremény 150.000 K.	2 nyerevény á 5.000 K.	50 nyerevény á 100 K.
1 " 50.000 " 5 " 2.000 " 100 " 5 " 10.000 " 10 " 1.000 " 1000 " 20 " 10.000 " 20 " 500 " 6500 " 10 "		

Az összes nyerevények készpénzben fizetnek ki.

A húzás visszavonhatatlanul 1902. évi december hó 30-án Budapesten történik

== Egy sorsjegy ára 4 koronával van megállapítva. ==

Sorsjegyek kaphatók: a m. kir. lottó jövelet kiigazgatóságánál Budapesten (Csepelrakpart, Vámpalota), továbbá: valamennyi posta-, adó-, vám- és söhivatalnál, vasúti állomásokon s a legtöbb dohány-tözdében és váltóüzletben.

Budapesten, 1902. évi július 1-én.

(209 4-6)

A m. kir. lottójövedéki igazgatóság.

ÜZLET ÁTHELVEZÉS!

Tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy a Takarékpénztár épületéből

PAPIR-, IRÓSZER- és NYOMTATVÁNY KERESKEDÉSEMET valamint BUTOR-RAKTÁROMAT

folyó év december elején áthelyezem az id. Jancsó Mózes kereskedő üzlethelyiségébe, a Jancsó-féle gyógyszerár melé, a hol ezután is nagy raktárt tartok minden fajta papirokban, nyomtatványokban, kouvertekben, irodai- és iskolai szerekben, tintákban.

Diszes kivitelü

dus választékban tartok legdivatosabb levélpapirokat, névjegyeket, eljegyzési-, esketési- és bál meghívókat, gyászjelentéseket.

Elvállalom minden fajta művek, folyóiratok, bárczakönyvek, árjegyzékek, vámczédulák és minden a nyomdászat körébe vágó munkák elkészítését diszes és a mai kor igényeinek teljesen megfelelő kivitelben, olcsó és jutányos árak mellett.

Könyvkötészetemben

beköttek iskolai és kottás könyvek, regényeket, valamint városi és községi hivataloknál előforduló összes nyomtatványokat, törvénykönyveket, azonkívül elvállalom elkészítés végett mindenféle könyvkötői munkákat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelben.

A könyveket kívánatra ellátatom ércsarkokkal, a mi által azok tiszteert tartósabbakká válnak.

Butor-raktáromban

mindig készletben vannak: háló-, ebéd- és szalon berendezések, heverő- és ebéd- és diványok, matraczok, a melyeket saját felügyeletem alatt háznál készíttetek; tartok továbbá: vaságyakat, mosdókat, ruganyos aczél ágybetéteket, gyermek kocikat, hajlított és börtámlaju székeket, függönytartókat, stb. stb., melyeket a legolcsóbb árak mellett árusítok el.

Szíves pártfogását ezutánra is kérve, maradok tisztelettel:

Ifj. JANCsó MÓZES.